

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2014

Scéim Mharcála

GAEILGE

Ardleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis foilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

PÁIPÉAR I (160 marc)

CLUASTUISCINT (60 marc)

Tuiscint = **60** marc
Cumas Gaeilge = - **(0-3)** marc
Iomlán =

Cuid A: 18 marc (Eolas)

Fógra 1: 2 mharc \times 5 = 10 marc

Fógra 2: 2 mharc \times 4 = 8 marc

10 + 8 = 18 marc

Cuid B: 28 marc (Eolas)

Comhrá 1: 2 mharc \times 7 = 14 mharc

Comhrá 2: 2 mharc \times 7 = 14 mharc

14 + 14 = 28 marc

Cuid C: 14 mharc (Eolas)

Píosa 1: 2 mharc \times 3 = 6 mharc

Píosa 2: 2 mharc \times 4 = 8 marc

6 + 8 = 14 mharc

Bainfear ó 0 go 3 ar chaighdeán na Gaeilge.

Triail Chluastuisceana

Téipscript

Fógra 1 (Canúint na Mumhan)

Fáilte isteach tráthnóna, a éisteoirí, go Raidió na Gaeltachta. Tá sibh ag éisteacht leis an gclár **Fógraí an Deiscirt**. Tagann an chéad fhógra tráthnóna ó Ollscoil Luimnigh. Tá Ollscoil Luimnigh ag lorg rúnaí i Roinn na Gaeilge. Ar na cáilíochtaí atá riachtanach don phost seo tá: ardscoiléanna ríomhaireachta, taithí cúig bliana ar obair oifige agus Gaeilge líofa. Is é an tuarastal ná €20,000 sa bhliain. Beidh ocht lá dhéag de laethanta saoire le fáil. Mairfidh an lá oibre óna naoi ar maidin go dtí leathuair tar éis a cúig tráthnóna. Tá gach eolas faoin bpost seo le fáil ag www.ul.ie, nó trí ghlaoch a chur ar an uimhir 061-92917.

Fógra a Dó (Canúint Uladh)

Seo fógra ó TG4. Tosóidh Sceideal Spóirt an tSamhraidh ar TG4 Dé Luain seo chugainn. Beidh Corn an Domhain sa sacar ar siúl sa Bhrasaíl sa samhradh. Tosóidh sé ar an dara lá déag de mhí an Mheithimh. Craolfar clár speisialta **Sacar an Lae** ar leathuair tar éis a sé gach tráthnóna a fhad is a bheidh Corn an Domhain ar siúl. Beidh tuairiscí, torthaí agus anailís ar chluichí móra an lae ar an gclár. Chomh maith leis sin, cuirfear tús le comórtas leadóige Wimbledon Dé Luain an tríú lá is fiche de Mheitheamh. Beidh na cluichí móra ar fad á gcráoladh beo as Wimbledon óna haon a chlog gach lá. Bígí linn.

Cuid B

Comhrá a hAon (Canúint Chonnacht)

An Chéad Mhír

Pól: Cén chaoi a bhfuil tú, a Áine? Féachann tú tuirseach traochta.

Áine: Táim tuirseach ceart go leor, a Phóil. Táim ag obair go dian na laethanta seo. Bhí an scrúdú cainte sa Ghaeilge agam inniu.

Pól: Ó mo thrua thú, a Áine. Is maith is cuimhin liom an strus sin anuraidh. Bíonn laethanta crua agam san ollscoil i mbliana, ach níl siad pioc chomh strusmhar le laethanta na hArdteistiméireachta.

Áine: Bhuel, is maith liom é sin a chloisteáil. Ach cé go bhfuilim tuirseach, táim sona sásta. Bhí mé ullamh don scrúdú inniu, bhí an obair déanta agam.

Pól: Cén saghas duine é an scrúdaitheoir a bhí agat, a Áine?

Áine: Bhí an scrúdaitheoir féin lách, cairdiúil. Bhí a chuid ceisteanna cothrom agus réasúnta.

An Dara Mír

Pól: Cad é an t-ábhar cainte ba spéisiúla a bhí agat leis an scrúdaitheoir, a Áine?

Áine: An nuatheicneolaíocht, a Phóil.

Pól: Bhí go leor le rá agat faoin ábhar sin, a déarfainn. Táimid go léir ag brath ar an nuatheicneolaíocht na laethanta seo. Úsáidtear an teicneolaíocht an-mhinic san ollscoil.

Áine: Tá sé sin ag tarlú níos mó sna scoileanna dara leibhéal na laethanta seo freisin. Sa scoil anseo mar shampla, beidh iPad ag na daltaí sa chéad bhliain i Meán Fómhair seo chugainn.

Pól: Sin nuacht iontach.

Áine: Cinnte. Ach tá taobh diúltach ag baint leis an nuatheicneolaíocht freisin. Caitheann daoine óga an iomarca ama ar Facebook agus ar na líonraí sóisialta.

Pól: Aontaím leat, a Áine. Is í an bhulaíocht ar líne an fhadhb is mó a bhaineann leis an nuatheicneolaíocht, dar liom.

Áine: Tá an ceart agat. Ach, faraor, ní raibh seans agam í sin a phlé leis an scrúdaitheoir. Bhí an t-am istigh.

Pól: Ní bheidh an t-am againn í sin a phlé anois ach an oiread. Táim ag dul chuig an leabharlann anois. Tá aiste le críochnú agam roimh an lá amárach. Slán.

Comhrá a Dó (Canúint na Mumhan)

An Chéad Mhír

An fón ag bualadh

Seán: Dia duit. Seán anseo.

Orla: Dia is Muire duit, a Sheáin. Comhghairdeas leat. Chuala mé an dea-scéala gur bhuaigh tú gradam “Scoláire na Bliana” ag Oíche na nGradam sa scoil aréir.

Seán: Go raibh míle maith agat, a Orla. Ní raibh mé ag súil leis in aon chor.

Orla: Ara, éist! Nach raibh an post agat mar chathaoirleach ar Chomhairle na Mac Léinn. Cloisim go ndearna tú jab iontach. Nár eagraigh sibh an club sláinte agus aclaíochta sa scoil le bliain anuas?

Seán: D'eagraigh, gan dabht. Rinneamar suirbhé agus bhí tromlach na scoláirí go mór i bhfabhar club sláinte agus aclaíochta a thosú sa scoil ag am lóin.

Orla: Nárbh iontach an smaoineamh é sin. Agus tráthúil. Éiríonn a lán déagóirí as an spórt na laethanta seo agus ní chaitheann siad go leor ama amuigh faoin aer.

Seán: Is fíor duit, a Orla.

An Dara Mír

Orla: Inis dom, a Sheáin, cad iad na himeachtaí a chuir sibh ar siúl?

Seán: Leagamar amach clár imeachtaí ag am lóin, Dé Máirt agus Déardaoin. Chuireamar ranganna rince, cluichí cispheile agus comórtais lúthchleasaíochta ar siúl.

Orla: Ó, molaim sibh.

Seán: Is fearr an tsláinte ná na táinte, a Orla. Bhíodh lón sláintiúil againn sa cheaintín gach Céadaoin. Ní bhíodh cead ag aon scoláire bia míshláintiúil ná deochanna súilíneacha a thabhairt isteach sa cheaintín an lá sin.

Orla: An-phlean ar fad, a Sheáin.

Seán: Caithfidh mé a rá gur bhaineamar taitneamh as a bheith ag eagrú na n-imeachtaí.

Orla: Ach, a Sheáin, tá laethanta saoire an tsamhraidh tagtha anois. An dóigh leat go mbeidh na scoláirí chomh díograiseach céanna faoin aclaíocht agus faoi chúrsaí sláinte agus iad ar saoire?

Seán: Bhuel tugadh nuachtlitir do gach scoláire sular imíodar ar saoire don samhradh. Tugann an nuachtlitir sin liosta de na clubanna spóirt go léir sa cheantar chomh maith le comhairle faoi chúrsaí bia.

Orla: Maith sibh. Slán anois.

Cuid C

Píosa a hAon (Canúint Chonnacht)

Bliain speisialta ba ea 2013 don stáisiún raidió *Raidió na Life*. Bhí muintir *Raidió na Life* ag ceiliúradh mar bhí an stáisiún fiche bliain ar an aer. Stáisiún raidió pobail is ea *Raidió na Life* a thosaigh ag craoladh i Meán Fómhair 1993. Tá sé dírithe ar phobal na Gaeilge i mBaile Átha Cliath agus ar fud Chúige Laighean. Craoltar meascán maith clár ar an stáisiún - nuacht, ceol, spórt agus caint. Tá moladh mór ag dul do Raidió na Life mar braitheann an stáisiún cuid mhaith ar oibrithe páirtaimseartha deonacha. Mar aitheantas ar an stádas atá bainte amach ag *Raidió na Life*, bronnadh gradam “Stáisiún Raidió na Bliana” air ag Féile na Meán Ceilteach in 2013.

Píosa a Dó (Canúint Uladh)

Dé hAoine seo caite, d'imigh tríocha mac léinn as Coláiste na hOllscoile, Corcaigh le mí a chaitheamh ag obair go deonach ar na hoileáin Philipíneacha. Beidh na mic léinn ag obair le comhlacht tógála áitiúil, ag tógáil tithe. Scriosadh a lán tithe ar na hoileáin in 2013 nuair a bhail tíofún ollmhór an ceantar agus fágadh a lán daoine gan dídean. Bhí feachtas bailithe airgid ag na mic léinn san ollscoil le tamall anuas le hairgead a bhailiú don tionscnamh tógála. D'eagraigh siad a lán imeachtaí éagsúla - maidin chaifé, seó faisin, tráth na gceist agus seó tallainne. Tá seic €10, 000 le tabhairt acu don obair thógála. Ádh mór orthu.

Cuid A (18 marc)

Fógra a hAon (10 marc)

1. Cad atá á lorg ag Ollscoil Luimnigh? **2 mharc**
Rúnaí i Roinn na Gaeilge = 2 mharc
Rúnaí = 1 mharc
2. Luaigh **dhá** cháilíocht atá riachtanach don phost seo. **2 mharc + 2 mharc**
Ardscileanna ríomhaireachta = 2 mharc
Taithí cúig bliana ar obair oifige = 2 mharc
Taithí ar obair oifige = 2 mharc
Taithí 5 bliana = 2 mharc
Gaeilge líofa = 2 mharc
Scileanna ríomhaireachta = 1 mharc
Ríomhaireacht = 1 mharc
Taithí ríomhaireachta = 1 mharc
Taithí = 1 mharc
Gaeilge = 1 mharc

3. (a) Cad iad na huaireanta oibre sa phost? **2 mharc**

$$9 - 5.30 = 1 \text{ mharc} + 1 \text{ mharc}$$

(b) Luaigh slí **amháin** le heolas a fháil faoin bpost seo. **2 mharc**

(www.) ul.ie = 2 mharc

(glaoch ar) 061 92917 = 2 mharc

Fógra a Dó (8 marc)

1. Cad a thosóidh ar TG4 Dé Luain seo chugainn? **2 mharc**

(Sceideal) Spóirt an tSamhraidh = 2 mharc

(Sceideal) Spóirt = 1 mharc

2. (a) Cad a bheidh ar siúl sa Bhrasaíl sa samhradh? **2 mharc**

Corn an Domhain (sa sacar) = 2 mharc

(b) Luaigh rud **amháin** a bheidh ar an gclár speisialta ar leathuair tar éis a sé. **2 mharc**

Tuairiscí (ar chluichí móra an lae) = 2 mharc

Torthaí (ar chluichí móra an lae) = 2 mharc

Anailís (ar chluichí móra an lae) = 2 mharc

Caint / plé ar na cluichí = 2 mharc

3. Cén dáta a thosóidh comórtas leadóige Wimbledon? **2 mharc**

23 Meitheamh = 2 mharc

23 / 6 = 2 mharc

Meitheamh = 0

Dé Luain = 0

Cuid B (28 marc)

Comhrá a hAon (14 mharc)

An Chéad Mhír

1. Cén fáth a bhfuil Áine tuirseach? **2 mharc**

Tá sí ag obair go dian (na laethanta seo) = 2 mharc
Rinne sí scrúdú cainte sa Ghaeilge (inniu) = 2 mharc

2. Luaigh **dhá** rud a deir Pól faoina chuid laethanta san ollscoil i mbliana.

2 mharc + 2 mharc

Bíonn laethanta crua aige (san ollscoil) = 2 mharc
(laethanta) crua = 2 mharc
Níl siad (pioc) chomh strusmhar le laethanta na hArdteisteistiméireachta = 2 mharc

3. Luaigh rud **amháin** a deir Áine faoi na ceisteanna a chuir an scrúdaitheoir.

2 mharc

(Bhí a chuid ceisteanna) cothrom = 2 mharc
(Bhí a chuid ceisteanna) réasúnta = 2 mharc

An Dara Mír

1. Cad é an t-ábhar cainte ba spéisiúla a bhí ag Áine leis an scrúdaitheoir? **2 mharc**

An nuatheicneolaíocht = 2 mharc
Teicneolaíocht = 1 mharc

2. Cad a deir Áine faoi Facebook agus faoi na líonraí sóisialta? **2 mharc**

Caitheann daoine óga an iomarca ama ar Facebook / líonraí sóisialta = 2 mharc
Ta taobh diúltach (ag baint) leo = 2 mharc
Caitheann daoine óga an iomarca ama = 0
Taobh diúltach = 0

3. Cá bhfuil Pól ag dul anois? **2 mharc**

An leabharlann = 2 mharc

Comhrá A Dó (14 mharc)

An Chéad Mhír

1. Cén gradam a bhuaigh Seán sa scoil aréir? **2 mharc**
Scoláire na Bliana = 2 mharc
2. Cén club a d'eagraigh Comhairle na Mac Léinn sa scoil le bliain anuas? **2 mharc**
An club sláinte agus aclaíochta = 1 mharc + 1 mharc
3. Scríobh síos pointe **amháin** a luann Orla faoi dhéagóirí na laethanta seo. **2 mharc**
Éiríonn a lán déagóirí as an spórt = 2 mharc
Ní chaitheann siad go leor ama amuigh faoin aer = 2 mharc

An Dara Mír

1. Luaigh **dhá** imeacht a chuirtear ar siúl ag am lóin Dé Máirt agus Déardaoin. **2 mharc + 2 mharc**
Ranganna rince = 1 mharc + 1 mharc
Rang rince = 0 + 1 mharc
Cluichí cispheile = 1 mharc + 1 mharc
Cluiche cispheile = 0 + 1 mharc
Comórtais lúthchleasaíochta = 1 mharc + 1 mharc
Comórtas lúthchleasaíochta = 0 + 1 mharc
2. Scríobh síos rud **amháin** nach mbíodh cead ag na scoláirí a thabhairt isteach sa cheaintín Dé Céadaoin. **2 mharc**
Bia míshláintiúil = 2 mharc
Deochanna súilíneacha = 2 mharc
Deochanna míshláintiúla = 2 mharc
Bia = 0
Deochanna = 0
3. Luaigh ábhar **amháin** atá sa nuachtlitir a tugadh do gach scoláire roimh shaoire an tsamhraidh. **2 mharc**
(Liosta de) na clubanna spóirt atá sa cheantar = 2 mharc
Liosta de chlubanna spóirt = 1 mharc
Comhairle faoi chúrsaí bia = 2 mharc
Clubanna spóirt = 1 mharc
Liosta = 0

Comhairle = 0
Clubanna = 0
Cúrsaí bia = 0
Spórt = 0

Cuid C (14 mharc)

Píosa A hAon (6 mharc)

1. Cén stáisiún raidió a bhí ag ceiliúradh fiche bliain ar an aer in 2013? **2 mharc**
Raidió na Life = 2 mharc
2. Cén dream daoine ar a bhfuil an stáisiún raidió seo dírithe? **2 mharc**
Pobal na Gaeilge i mBaile Átha Cliath = 2 mharc
Pobal na Gaeilge ar fud Chúige Laighean = 2 mharc
Pobal na Gaeilge = 1 mharc
Raidió Pobail = 0
3. Luaigh pointe **amháin** eolais faoi na hoibrithe a bhíonn ag obair leis an stáisiún raidió seo. **2 mharc**
Páirtaimseartha = 2 mharc
Deonach(a) = 2 mharc
Braitheann an stáisiún (cuid mhaith) orthu = 2 mharc

Píosa A Dó (8 marc)

1. Cé mhéad mac léinn atá imithe go dtí na hOileáin Philipíneacha? **2 mharc**
30 / tríocha = 2 mharc
2. Luaigh pointe **amháin** eolais faoin damáiste a rinne an tíofún in 2013. **2 mharc**
Scríosadh a lán tithe = 2 mharc
Scríosadh tithe = 1 mharc
Fágadh a lán daoine gan dídean = 2 mharc
Fágadh daoine gan dídean = 1 mharc
3. Ainmnigh **dhá** imeacht a d'eagraigh na mic léinn chun airgead a bhailiú. **2 mharc + 2 mharc**
Maidin chaifé = 2 mharc
Seó faisin = 2 mharc
Tráth na gceist = 2 mharc
Seó tallainne = 2 mharc
Seó = 0

Léirigh na marcanna mar seo a leanas ar chlúdach na Cluastuisceana:

EOLAS (60) =

GAEILGE (0-3) =

MÓRIOMLÁN (60) =

Cuid II

CEAPADÓIREACHT

100 marc

3 Roinn ar an bpáipéar scrúdaithe

- A.** Aiste nó Alt Nuachtáin / Irise
- B.** Scéal
- C.** Díospóireacht / Óráid

An Mharcáil:

Iarracht iomlán = 500 – 600 focal (an treoir ar an bpáipéar scrúdaithe), an t-ábhar ad rem agus bunaithe ar an teideal a roghnaíonn an t-iarrthóir.

Stíl chuí scríbhneoireachta = **5** mharc

Ionramháil Ábhair = **15** mharc

Cumas Gaeilge = **80** marc

3 chéim sa mharcáil:

Cé go bhfuil trí roinn (Stíl, Ionramháil Ábhair agus Cumas Gaeilge) i gceist, moltar measúnú a dhéanamh ar iarracht an iarrthóra **mar aonad**.

An Grádú / An Measúnú	An iarracht a mheas mar aonad - Cad is fiú an iarracht cheapadóireachta ó thaobh gráid de?
An Fo-ghrád	Socraigh an fo-ghrád: ard / meánach / íseal
An Marc	Roghnaigh an marc cuí a fhreagraíonn don fho-ghrád.

Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc a bhronntar as 5 (Stíl), an marc a bhronntar as 15 (Ábhar) agus an marc a bhronntar as 80 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir ag bun na hiarrachta cheapadóireachta.

Stíl (5)	=
Ábhar (15)	=
<u>Gaeilge (80)</u>	=
CII (100)	=

Gnéithe a bhaineann leis an marcáil

Stíl chuí scríbhneoireachta (5 mharc):

Stíl (5 mharc) = 5 mharc sa chás go bhfuil an stíl chuí scríbhneoireachta in úsáid - má roghnaítear B (a), ní mór don iarrthóir **Scéal** a scríobh agus ní cheadaítear **Aiste** nó **Díospóireacht** srl. Sa chás go scríobhtar **Aiste** srl. agus teideal an scéil leis, an marc cuí ná Stíl (5) = 0.

Smaoinigh nach mbaineann an marc ar Stíl le caighdeán nó le cáilíocht na hiarrachta. Déantar é seo a mheas faoi Ábhar (15 mharc).

Ionramháil Ábhair (15 mharc):

Tuairimí, smaointe, insint, eachtraí, imeachtaí, eolas, faisnéis **a bhaineann le hábhar theideal na ceapadóireachta.**

Aicme	Grád	Marc
Ionramháil shármhaith (smaointe fairsinge, samhlaíocht neamhghnáthach)	A	13,14,15
Ionramháil an-mhaith	B	11,12
Ionramháil mhaith	C	9,10
Ionramháil mheasartha	D	6,7,8
Ionramháil lag / bhearnach	E	3,4,5
Ionramháil an-lag (easnamhach)	F / NG	0,1,2

Ba cheart an ionramháil ábhair a mheas agus tagairt á déanamh do Chumas na Gaeilge. Ó tharla gurb í an teanga an chóir iompair atá ag na smaointe, bíonn coibhneas i gcónaí idir an Cumas Gaeilge agus Ionramháil an Ábhair. Má bhíonn an chóir iompair lag ní féidir na smaointe a chur i láthair go héifeachtach. Bíonn sé deacair na smaointe a aimsiú má bhíonn an Ghaeilge lag nó bearnach. Is í an mháistreacht ar an teanga leis na smaointe a ionramháil an ghné den scríbhneoireacht is tábhachtaí agus an cheapadóireacht á grádú.

Cumas Gaeilge (80 marc)

- (i) Fairsinge agus saibhreas Stór Gaeilge an iarrthóra
agus
- (ii) Beachtas maidir le máistreacht cruinnúsaíde ar na príomhghnéithe (gramadach, comhréir, struchtúr, deilbhíocht) de cheart na Gaeilge.

Dhá ghné i gceist sa Chumas Gaeilge:

Stór Gaeilge agus dul na teanga	Beachtas / Cruinneas na Gaeilge
<ul style="list-style-type: none">• Máistreacht an iarrthóra ar an teanga chun na smaointe a ionramháil• Cumas an iarrthóra chun a smaointe faoin ábhar a scríobh síos go tuisceanach soiléir, gan bunrialacha na teanga a shárú• Fairsingeacht agus saibhreas an fhoclóra• An Chomhréir- struchtúir na n-abairtí	<p>Caighdeán an iarrthóra i gcruinnláimhseáil ghramadach na Gaeilge:</p> <ul style="list-style-type: none">• Aimsirí na mbriathra• Litriú• Séimhiú• Urú• An Chlaoninsint• Réamhfhocail• Díochlaontaí na n-ainmfhocail

Tá sé fíorthábhachtach idirdhealú a dhéanamh idir mórbhotúin chomhréire agus mionbhotúin ghramadaí/litrithe.

Cuimhnigh ar an treoir seo ón scrúdpháipéar:

Ní mór ceangal cinnte leanúnach a bheith ann idir an teideal a roghnaítear agus an t-ábhar a scríobhtar.

Sa chás go scríobhtar ábhar seachtrach nach bhfuil **ad rem** cuirfear as an áireamh an t-ábhar sin. D'fhéadfadh a bheith mar thoradh ar an gcinneadh sin nach sásóidh an iarracht cheapadóireachta na riachtanais ó thaobh fad de, agus dá thoradh sin, go ngearrfar pionós pro-rata ar an ábhar agus ar an nGaeilge.

Aicme Grád/Grád Raon (1) Stór Gaeilge + (2) Beachtas / Cruinnúsáid

A

(1) Fairsingeacht agus Saibhreas an-mhaith ar fad/ sármhaith	A ard A meánach	76-80 marc 72-75 marc
(2) Cruinneas an-mhaith ar fad/ sármhaith (den chuid is mó)	A íseal	68-71 marc

B

(1) Fairsingeacht agus Saibhreas an-mhaith	B ard B meánach	64-67 marc 60-63 marc
(2) Cruinneas an-mhaith (den chuid is mó)	B íseal	56-59 marc

C

(1) Fairsingeacht agus Saibhreas maith	C ard C meánach	52-55 marc 48-51 marc
(2) Cruinneas maith (den chuid is mó)	C íseal	44-47 marc

D

(1) Fairsingeacht agus Saibhreas measartha	D ard D meánach	40-43 marc 36-39 marc
(2) Cruinneas measartha (den chuid is mó)	D íseal	32-35 marc

E

(1) Fairsingeacht agus Saibhreas lag	E ard E meánach	28-31 marc 24-27 marc
(2) Cruinneas lag (den chuid is mó)	E íseal	20-23 marc

F agus N/G

(1) Fairsingeacht agus Saibhreas an-lag	F ard F meánach	16-19 marc 12-15 marc
(2) Cruinneas an-lag (den chuid is mó)	F íseal N/G ard N/G íseal	8-11 marc 4-7 marc 0-3 marc

Páipéar II (200 marc)

Ceist 1

- LÉAMHTHUISCINT -

100 marc

Treoracha do mharcáil na léamhthuisceana

LÉAMHTHUISCINT: A agus B

Tá Ceist 1 – 5 ar cómharc, 7 marc ar gach ceann.

Tá trí mharc ag dul ar chuid (a).

Tá **dhá** chuid i gceist (b): (i) agus (ii) agus **dhá** marc ar (b) (i) agus **dhá** marc ar (b) (ii).

Glacfar le freagraí i bhfocail an iarrthóra nó i bhfocail an tsleachta, de réir mar a éilíonn an cheist.

Maidir le 6 (a) sa dá Léamhthuisicint tá **trí** marc ar fáil as dhá mhír ghramadaí a aithint; tabharfar **dhá** marc ar an gcéad cheann atá ceart agus marc **amháin** ar an gceann eile.

Tá **12** mharc ag dul ar Cheist 6 (b) sa dá chás. Ní mór d'iarrthóirí Ceist 6 (b) a fhreagairt **ina bhfocail féin**. I gceist 6 (b) sa LT ní féidir marcanna arda a bhronnadh más léir nach bhfuil tuiscint ag an iarrthóir ar an bpíosa. Déanann ceist 6 (b) sa dá Léamhthuisicint tástáil ar thuiscint an iarrthóra ar ábhar an tsleachta. Tabharfar eolas breise faoi 6 (b) sna nótaí thíos ar an dá Léamhthuisicint.

Cuir an marc iomlán do gach fo-cheist sa cholún ar dheis sa fhreagarleabhar.

Léamhthuisicint A - 50 marc

Nelson Mandela : Laoch ar Lár

- 1 (a)** Cén fáth nárbh aon údar mór iontais é bás Nelson Mandela anuraidh? (Alt 1) **3 mharc: 2 mharc + 1 mharc**
- Bhí aois mhór aige.
 - Bhí ag teip ar a shláinte le tamall de bhlianta roimhe sin.
(Gan ach ceann amháin luaite, easnamhach 3-1 = 2 mharc)
- (b) (i)** Conas a scaipeadh scéal a bháis go tapa ar na meáin chumarsáide? (Alt 1) **(pointe amháin) {2 mharc}**
- Briseadh isteach ar na gnáthsceidil raidió agus teilifíse ar fud an domhain
- (ii)** Luaigh slí **amháin** ar tugadh moladh do Nelson Mandela i ndiaidh a bháis. (Alt 1) **(pointe amháin) {2 mharc}**
- Foilsíodh ailt mheastóireachta = 2 mharc
 - Foilsíodh eagarfhocail mholtacha (i nuachtáin mhóra an domhain) = 2 mharc
 - Thosaigh daoine á mholadh go tréan ar na meáin shóisialta = 2 mharc
(Tá gá le cáiliú ar ‘ailt mheastóireachta agus eagarfhocail mholtacha’, 2-1 gan aon bhriathar.)
- 2 (a)** Cén fáth ar tugadh an t-ainm ‘Nelson’ air nuair a chuaigh sé ar scoil? (Alt 2) **{3 mharc}**
- B’éigean do gach dalta ainm Briotanach a bheith air = 3 mharc
 - Ag an am sin, ní raibh meas ar chultúr na hAfraice sna scoileanna = 0
 - “ Ainm Briotanach” leis féin = 0
- (b) (i)** Cad a rinne Mandela agus a chara sa bhliain 1952? (Alt 2) **{2 mharc}**
- Bhunaigh sé féin agus a chara, Oliver Tambo, a gcomhlacht dlí féin.
 - Comhlacht (gan “dlí”) easnamhach = 2-1= 1 mharc
- (ii)** Cén cosc a bhí i bhfeidhm faoi dhlíthe an Apartheid? (Alt 2) **{2 mharc}**
- Cuireadh cosc ar aon duine nach raibh craiceann geal air páirt a ghlacadh i bpolaitíocht nó in eacnamaíocht nó i saol poiblí na tíre = 2 mharc
(“craiceann geal” fágtha ar lár san abairt = 0)
- 3 (a)** Cén fáth ar bunaíodh an African National Congress (ANC)? (Alt 3) **{3 mharc}**
- Chun troid ar son chearta daonna an chine ghoirm san Afraic Theas = 3 mharc
 - iad ag iarraidh cás an chine ghoirm a fheabhsú = 3-1 = 2 mharc
 - chun troid ar son an chine ghoirm =3-1 = 2 mharc

(b) (i) Luaigh pointe **amháin** eolais faoi shlad Sharpeville i 1960. (Alt 3) **{2 mharc}**

- Scaoil na póilíní urchair le slua Afracach a bhí ag léirsiú (in Sharpeville) = 2 mharc
- Maraíodh naoi nduine is seasca sa slad = 2 mharc
- Athraíodh dearcadh Nelson Mandela agus an ANC go hiomlán = 2 mharc
- Athraíodh dearcadh an ANC = 2-1 = 1 mharc
- Bhunaigh siad eite mhíleata = 2-1 = 1 mharc

(ii) Luaigh pointe **amháin** eolais faoi phríosúnacht saoil Nelson Mandela. (Alt 3)
(pointe amháin) {2 mharc}

- Gearradh príosúnacht saoil air i 1964 = 2 mharc
- Bhí sé i bpríosún go dtí 1990 = 2 mharc
- Coinníodh Mandela i ngéibheann ar Robben Island = 2 mharc
- Coinníodh é i bpríosúin eile go dtí mí Feabhra 1990 = 2 mharc
- Scaoileadh amach é i 1990 = 2 mharc
- “Robben Island” leis féin = 0

4 (a) Cén fáth ar chosúil go leanfadh córas an Apartheid go ceann i bhfad?

(Luaigh **dhá** phointe eolais) (Alt 4)

{3 mharc}

Dhá phointe eolais = **{2 mharc + 1 mharc}**

- Ag an gcine geal a bhí an chumhacht go léir san Afraic Theas (gan an cine geal luaite = 0)
- Ag an gcine geal a bhí an saibhreas go léir san Afraic Theas (gan an cine geal luaite = 0)
- Bhí arm ag an tír
- Bhí aerfhórsa láidir ag an tír
- Sheas polaiteoirí idirnáisiúnta (sa Bhreatain agus sna Stáit Aontaithe, mar shampla) le rialtas na hAfraice Theas

(b) (i) Cad a rinne roinnt oibrithe óga de chuid Dunnes Stores sna hochtóidí? (Alt 4)

(pointe amháin) {2 mharc}

- Rinne siad baghcat ar thorthaí ón Afraic Theas = 2 mharc
- “Baghcat” leis féin = 2-1 = 1 mharc

(ii) Cad a rinne F.W. de Klerk nuair a rinneadh Uachtarán de? (Alt 4) **{2 mharc}**

- Chuaigh sé i mbun cainte láithreach le Mandela agus le ceannairí an ANC = 2 mharc
- Chuaigh sé i mbun cainte láithreach le Mandela (gan ceannairí an ANC luaite) = 2-1 = 1 mharc

5 (a) Cad a tharla ar an 27 Aibreán 1994? (Alt 5) {3 mharc}

- Reáchtáladh olltoghachán saor daonlathach san Afraic Theas den chéad uair riamh = 3 mharc
- Reáchtáladh olltoghachán saor daonlathach san Afraic Theas = 3-1 = 2 mharc
- Bhí cead vótála ag gach saoránach a raibh aois vótála aige = 3 mharc
- Bhuaigh an ANC tromlach na vótaí = 3 mharc
- Ba iad an páirtí ba mhó sa pharlaimint iad (leis féin mar fhreagra) = 0
- Toghadh Nelson Mandela ina Uachtarán = 3-2 (easnamhach) = 1 mharc

(b) (i) Cén sprioc a chuir Nelson Mandela roimhe? (Alt 5) {2 mharc}

- Ba é an t-athmhuintearas náisiúnta an sprioc a chuir Mandela roimhe i ngach rud a rinne sé = 2 mharc
- An t-athmhuintearas náisiúnta = 2 mharc

(ii) Luaigh aidhm **amháin** atá le ‘Mandela Day’ ar 18 Iúil. (Alt 5) {2 mharc}

- An tsíocháin a chur chun cinn sa domhan = 2 mharc
- Chun oidhreacht Nelson Mandela a cheiliúradh = 2 mharc

6 (a) Aimsigh sampla den Mhodh Coinníollach in Alt 3 **agus** sampla den bhriathar saor san Aimsir Chaite in Alt 4. { 2 mharc + 1 mharc}

Sampla den Mhodh Coinníollach in Alt 3 = nach n-oibreodh

Sampla den bhriathar saor san Aimsir Chaite in Alt 4 = rinneadh

(b) Bunaithe ar an eolas sa sliocht thuas, luaigh **dhá** thréith a bhain le Mandela, dar leat. Aimsigh sampla **amháin** de gach ceann den **dá** thréith sin sa sliocht.

(Bíodh an freagra **i d’fhocail féin**. Is leor **60** focal.) {12 mharc}

Tréith 1 (2 mharc) + Sampla 1 (4 mharc) ► 6 mharc T (1) + S (1) =

Tréith 2 (2 mharc) + Sampla 2 (4 mharc) ► 6 mharc T (2) + S (2) =

(Léirigh an mionbhriseadh marcanna seo ar an script)

Tréithe samplacha:

Cliste, éirimiúil, uailmhianach, díograiseach, síochánta i dtús a shaoil, cróga, foighneach, dóchasach, maiteach, tuisceanach, tírghrách, neamhleithleasach, forásach...

Treoir: Ní mór do na hiarrthóirí samplaí de na tréithe a scríobh síos ina gcuid focal féin.

Ag bun Léamhthuisceint A, léirigh na marcanna mar seo :

C1A (50) =

Léamhthuisicint B - 50 marc

Súil Siar ar 2013

- 1 (a) Luaigh **dhá** shampla den phleanáil don todhchaí a dhéanfadh duine óg atá ag tosú amach ar aistear na beatha. (Alt 1) {2 mharc + 1mharc}

- Ag breathnú roimhe/roimpi ar an Debs mar shampla (ní mór don iarrthóir an t-athrú pearsan a dhéanamh (an dara pearsa go dtí an tríú pearsa i gcás an phointe eolais seo... pionós (-1 mharc) má fhágtar “romhat” sa fhreagra
- Ar shaoire tar éis na scrúduithe
- Ar thosú ar choláiste tríú leibhéal san fhómhar

Mar dhuine óg atá ag tosú amach ar aistear na beatha, beidh tú ag pleanáil don todhchaí, ag breathnú romhat ar an *Debs* mar shampla, ar shaoire tar éis na scrúduithe, ar thosú ar choláiste tríú leibhéal san fhómhar = 3 mharc

- (b) (i) Cén t-ullmhú a rinne tú don scrúdú seo, dar leis an údar? (Alt 1) {2 mharc}

- Ba mhinic a d’fhéach tú siar ar nótaí a bhreac tú = 2 mharc
- Ba mhinic a d’fhéach tú siar ar cheisteanna a d’fhreagair tú = 2 mharc
- Ba mhinic a d’fhéach tú siar ar achoimrí a scríobh tú = 2 mharc

- (ii) Tabhair pointe **amháin** eolais faoi na heachtraí a tharla sa tréimhse idir 1912 agus 1922. (Alt 2) {2 mharc}

- Briseadh an Ríocht Aontaithe mar a bhíodh = 2 mharc
- Agus ina ndearnadh dhá stát dhifriúla d’oileán na hÉireann (Saorstát Éireann agus Tuaisceart Éireann) = 2 mharc

- 2 (a) Tabhair **dhá** phíosa eolais faoi *Chomhrá 24/7*. (Alt 2) {2 mharc + 1 mharc}

- Bhain *Comhrá 24/7* curiarracht dhomhanda amach don chomhrá Gaeilge ab fhaide riamh (céad seasca is a hocht n-uaire an chloig.)
- Bhí daoine ag comhrá “ó Ghlaschú go Gaoth Dobhair, ó Bhéal an Mhuirthead go Béising, ’s ó Chalifornia go Carn Tóchair”. Tá gá leis an abairt iomlán anseo (an sé áit a lua nó glacfar le “ar fud an domhain”).

- (b) (i) Cad a rinne an spásaire, Chris Hadfield, i mí Feabhra? (Alt 2) {2 mharc}

- Chuir an spásaire, Chris Hadfield, tvuít Ghaeilge óna spásárthach (agus é ag eitilt os cionn na hÉireann) = 2 mharc

(ii) Cén fáth ar fhógair an Coimisinéir Teanga go raibh sé chun éirí as a phost?
(Alt 2) (pointe **amháin**) {2 mharc}

- (Mar gheall ar) easpa tacaíochta an stáit don Ghaeilge = 2 mharc
- (Mar gheall ar) dhrogall an rialtais a pholasaí féin don Ghaeilge a chur i bhfeidhm = 2 mharc

3 (a) Luaigh **dhá** phointe eolais faoi obair na Triúracha in Éirinn. (Alt 3)
(**dhá** phointe eolais) {2 mharc + 1 mharc}

- Bhí siad sin ag coinneáil súil ghéar ar chúrsaí airgeadais na tíre
- Ag iarraidh ar an rialtas gearradh siar ar chaiteachas
- ag iarraidh ar an rialtas ciorruithe a chur i bhfeidhm

(b) (i) Cén fáth ar reáchtáil Fáilte Éireann an Tóstal in 2013? (Alt 3)
(pointe **amháin** eolais) {2 mharc}

- Chun daoine de bhunadh na hÉireann a mhealladh anseo ar saoire = 2 mharc
- chun daoine a mhealladh anseo (easnamhach) = $(2-1) = 1$ mharc

(ii) Cad ba chúis le hardú meanman mhuintir na hÉireann? (Alt 3)
(pointe **amháin** eolais) {2 mharc}

- Na cuairteoirí a fheiceáil ag triail ar an tír (as Sasana, as Meiriceá agus as gach cearn den domhan) = 2 mharc

4 (a) Cén aidhm atá leis an gcomórtas *LivCom*? (Alt 4) {3 mharc}

- (Is minic a thugtar na hOscair Ghlasa ar na gradaim sin) mar go dtugann siad aitheantas do phobail a léiríonn dea-chleachtais maidir le bainistiú an chomhshaoil áitiúil = 3 mharc
- Tugann said aitheantas do phobail a léiríonn dea-chleachtais = 0

(b) (i) Luaigh pointe **amháin** eolais faoin moladh a tugadh do phobal Inis Oírr ag an searmanas. (Alt 4) {2 mharc}

- As a ndílseacht do shaol traidisiúnta an oileáin = 2 mharc
- As a ndílseacht dá dteanga = 2 mharc
- As a ndílseacht dá gcultúr (dúchais) = 2 mharc
- Moladh cúrsaí ealaíne ar an oileán = 2 mharc
- Moladh cúrsaí ceardaíochta ar an oileán (go speisialta) = 2 mharc

(ii) Luaigh cúis inní **amháin** atá ag muintir oileáin Árann faoi láthair. (Alt 4)
{2 mharc}

- Tá caint ar fheirm ollmhór éisc a thógáil i gCuan na Gaillimhe, rud a dhéanfadh truailliú uafásach dar le daoine áirithe = 2 mharc (gan “truailliú” luaite, tá an freagra easnamhach = 2-1 = 1 mharc)
- Tá an aimsir ag déanamh dochair d’infreastruchtúr na n-oileán agus níl dóthain airgid ann lena dheisiú = 2 mharc (gan “dóthain airgid” luaite, tá an freagra easnamhach = 2-1 = 1 mharc)

5 (a) Luaigh difríocht **amháin** agus cosúlacht **amháin** idir saothar Seamus Heaney agus saothar Mhaidhc Dainín Uí Shé. (Alt 5) **{2 mharc + 1 mharc}**

Difríocht: Scríobh siad a saothar i dteangacha éagsúla.

Cosúlacht: (ceann **amháin** as an trí cinn)

- Léirigh siad beirt daonnacht nádúrtha (ina gcuid scríbhneoireachta go léir)
- Chuir siad ceol ag rince ina gcuid focal
- Gheal siad saol na hÉireann

(b) (i) Conas a chaith an tAthair Alec Reid cuid mhór dá shaol i dTuaisceart Éireann? (Alt 5) **{2 mharc}**

- Ag obair go ciúin calma leis an dá thaobh den phobal a thabhairt le chéile = 2 mharc
- Ag obair go ciúin calma leis an dá thaobh den phobal (2-1) (easnamhach) = 1 mharc

(ii) Cén íomhá atá le feiceáil sna grianghraif chluíteacha den Athair Alec Reid? (Alt 5) **{2 mharc}**

- (Is íomhá bhuan de na trioblóidí ó thuaidh iad na grianghraif chluíteacha) den sagart umhal ar a dhá ghlúin ag guí le saighdiúir (d’arm na Breataine a maraíodh ar shráideanna Bhéal Feirste) = 2 mharc

6 (a) Aimsigh sampla d’ainmfhocal sa ghinideach iolra in Alt 1 agus sampla de bhriathar san Aimsir Fháistineach in Alt 3. **{2 mharc + 1 mharc}**

Ainmfhocal sa ghinideach iolra in Alt 1:

Tar éis na **scrúduithe nó** Deich mbliana **na guimhneachán**

Briathar san Aimsir Fháistineach in Alt 3:
An leanfaidh **nó** an dtiocfaidh

(b) Sna hailt **2** agus **3**, déanann an t-údar cur síos ar rudaí éagsúla atá ag cur inní ar dhaoine áirithe. Scríobh síos **dhá** ábhar inní éagsúla a luaitear sna hailt sin **agus** cúis a luaitear le gach ceann de na hábhair inní sin. (Bíodh an freagra **i d'fhocail féin**. Is leor **60** focal.)

Léirigh an mionbhriseadh marcanna mar seo a leanas:

Ábhar inní 1 (2 mharc) + Cúis 1 (4 mharc) ► 6 mharc **Á (1) + C (1) =**
Ábhar inní 2 (2 mharc) + Cúis 2 (4 mharc) ► 6 mharc **Á (2) + C (2) =**

Ábhair inní:

Alt 2 An Ghaeilge

Alt 3 Cúrsaí airgeadais na tíre

Alt 3 Tóstal Éireann - An bhfillfidh na cuairteoirí?

Treoir: Ní mór do na hiarrthóirí an chúis inní a mhíniú ina gcuid focal féin.

Ag bun Léamhthuiscint B, léirigh na marcanna mar seo:

C 1B (50) =

Suimigh na hiomláin ansin

Ceist 1A (50) =

Ceist 1B (50) =

Ceist 1 (A+B) =

Iomlán (100)

NB: I gcás na gceisteanna 2 (Prós), 3 (Filíocht), agus 4 (Litríocht Bhreise) beidh 5 mharc le bronnadh i ngach cás ar chaighdeán na Gaeilge. Sa Phrós mar sin 25 ar Eolas agus 5 ar Ghaeilge; san Fhilíocht 25 ar Eolas agus 5 ar Ghaeilge; sa Litríocht Bhreise 35 ar Eolas agus 5 ar Ghaeilge.

Freagair **Ceist 2A** (Prós Ainmnithe) *nó* **Ceist 2B** (Prós Roghnach).

2A. Prós Ainmnithe

Maidir leis an ngearrscéal *Dís*, déan plé **gairid** ar do rogha **dhá** cheann de na ceannteidil seo a leanas:

- (i) An léiriú a fhaighimid ar shaol bhean Sheáin sa ghearrscéal.
- (ii) An tábhacht a bhaineann leis an suirbhé in imeachtaí an ghearrscéil.
- (iii) An comhrá mar stíl inste sa ghearrscéal.

(30 marc)

Dhá cheann le freagairt - an ceann is fearr a mharcáil as 13 mharc agus an ceann eile a mharcáil as 12 mharc.

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 25 (13 + 12) (Ábhar) agus as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir sna hionaid chuí sa fhreagarleabhar.

2B. Prós Roghnach

Níl cead aon ábhar a bhaineann le Prós Ainmnithe a úsáid i bhfreagra ar an bPrós Roghnach.

Maidir le **gearrscéal roghnach** a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa, déan plé **gairid** ar do rogha **dhá** cheann de na ceannteidil seo a leanas:

- (i) An fhorbairt a dhéantar ar an bpríomhthéama ó thús deireadh an ghearrscéil.
- (ii) An t-atmaisféar atá le brath sa ghearrscéal seo.
- (iii) An ghné is mó de stíl inste an ghearrscéil a chuaigh i bhfeidhm ort.
(Tabhair **dhá** fháth le do fhreagra.)

Ní mór teideal an ghearrscéil sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go cruinn.

(30 marc)

Dhá cheann le freagairt - an ceann is fearr a mharcáil as 13 mharc agus an ceann eile a mharcáil as 12 mharc.

Nóta: Caithfidh an Scrúdaitheoir an marc as 25 (13 + 12) (Ábhar) **agus** as 5 (Gaeilge) a thaispeáint go soiléir sna hionaid chuí sa fhreagarleabhar.

Freagair Ceist 3A (Filíocht Ainmnithe) *nó* Ceist 3B (Filíocht Roghnach) thíos.

3A. Filíocht Ainmnithe

- (i) “Tugann an file cur síos éifeachtach dúinn ar shaol agus ar chás an spailpín sa dán *An Spailpín Fánach*.” É sin a phlé. **(15 mharc)**

Treoir:

An ráiteas seo a phlé ag tagairt don dá ghné - saol agus cás an spailpín mar a léirítear iad sa dán agus tagairtí cruinne do théacs an dáin mar thacaíocht leis an eolas. **(Eolas = 13 mharc)**

- (ii) Cad é an mothúchán is mó sa dán seo, dar leat? (Is leor pointe **amháin** eolais as an dán mar thacaíocht le do fhreagra.) **(5 mharc)**

Mothúchán a ainmniú = 1 mharc

Pointe **amháin** eolais = 4 mharc

Treoir:

Ní mór ceangal cinnte a bheith idir an mothúchán a ainmnítear agus an pointe eolais a scríobhtar.

Má tá níos mó ná mothúchán amháin ainmnithe agus léirithe, roghnaigh an ceann a bhfuil an léiriú is fearr déanta air.

Mura mbíonn sa phointe eolais ach líne chúí nó línte loma as an dán, ná bronn níos mó ná marc amháin ar an bpointe eolais.

Pointe eolais gan aon mhothúchán ainmnithe, bronn 0 ar an bhfreagra.

- (iii) Cén mheadaracht atá sa dán seo? Scríobh pointe **amháin** eolais faoin meadaracht seo agus léirigh do fhreagra le sampla cruinn ón dán. **(7 marc)**

An mheadaracht = 2 mharc

An mheadaracht : amhrán **nó** bunaithe ar mheadaracht an amhráin **nó** meadaracht / véarsaíocht aiceanta **nó** ré-aithris ar Ochtfhoclach.

Pointe **amháin** eolais = 3 mharc

Sampla cruinn = 2 mharc

Ainm na meadarachta mícheart nó gan aon mheadaracht ainmnithe, bronn 0 ar an bhfreagra.

Sampla cruinn gan aon phointe eolais leis, bronn 0 ar an sampla.

Ní mór don Scrúdaitheoir an marc ar eolas as 25 marc maraon le marc ar Ghaeilge as 5 mharc a thaispeáint sa fhreagarleabhar.

3B. Filíocht Roghnach

Níl cead aon ábhar a bhaineann le Filíocht Ainmnithe a úsáid i bhfreagra ar an bhFilíocht Roghnach.

- (i) Maidir le **dán seanaimseartha roghnach** (dán a cumadh sa tréimhse **roimh** 1850) a ndearna tú staidéar air le linn do chúrsa, cad é príomhthéama an dáin? Déan plé gairid ar an gcaoi a ndéantar forbairt ar an bpríomhthéama sin.

(13 mharc)

Príomhthéama = 2 mharc

Forbairt ar an bpríomhthéama = 11 mharc

- (ii) Cad é an mothúchán is mó sa dán seo, dar leat? (Is leor pointe **amháin** eolais as an dán mar thacaíocht le do fhreagra.)

(5 mharc)

Mothúchán a ainmniú = 1 mharc

Pointe **amháin** eolais = 4 mharc

- (iii) Cén ghné den dán is mó a chuaigh i bhfeidhm ort? Scríobh **dhá** phointe eolais faoin ngné sin.

(7 marc)

An ghné a ainmniú = 2 mharc

Scríobh **dhá** phointe eolais faoin ngné sin.

Pointe eolais **1** = 3 mharc

Pointe eolais **2** = 2 mharc

Ní mór teideal an dáin sin, mar aon le hainm an fhile, a scríobh síos go cruinn.

Ní mór don Scrúdaitheoir an marc ar eolas as 25 marc maraon le marc ar Ghaeilge as 5 mharc a thaispeáint sa fhreagarleabhar.

Ceist 4 – LITRÍOCHT BHREISE – (40 marc)

Freagair do rogha ceann **amháin** as Ceist 4 (A, B, C, D, E nó F) thíos.

4A. An Triail

“Is spéisiúil an léiriú a dhéantar sa dráma *An Triail* ar an gcineál duine í Bean Uí Chathasaigh, máthair Mháire, **agus** ar an gcaoi a gcuireann sí leis an tragóid i saol Mháire.”

Déan plé ar an ráiteas sin. **(40 marc)**

4B. A Thig Ná Tit Orm

“Cé go raibh an bochtanas thart timpeall ar Mhaidhc agus é ag fás aníos sa Ghaeltacht bhí spórt agus spraoi ann leis.”

Déan plé ar an ráiteas sin. **(40 marc)**

4C. Tóraíocht Dhiarmada agus Ghráinne

“Tugtar léiriú éifeachtach dúinn sa *Tóraíocht* ar thréithe Dhiarmada **agus** ar an bpáirt atá ag Diarmaid i bhforbairt an scéil.”

Déan plé ar an ráiteas sin. **(40 marc)**

4D. Gafa

“Sa sliocht as an úrscéal *Gafa*, tugtar léargas éifeachtach dúinn ar chás an déagóra Eoin, **agus** ar an gcaoi a gcuireann a iompar leis an teannas sa teaghlach.”

Déan plé ar an ráiteas sin. **(40 marc)**

4E. Canary Wharf

“Tá cur síos éifeachtach ar aigne Éamoinn **agus** ar an tionchar a bhí ag caint Phrendergast agus Warrighe air sa scéal *Canary Wharf*.”

Déan plé ar an ráiteas sin. **(40 marc)**

4F. Dánta Breise – Fill Arís

Freagair (i), (ii) agus (iii) thíos.

(i) Cad é príomhthéama an dáin *Fill Arís*, dar leat? Déan plé ar fhorbairt an phríomhthéama sin ó thús deireadh an dáin. **(20 marc)**

(ii) A bhfuil i gceist leis na línte ón dán a mhíniú:
Dein d’fhaoistin is dein
Síocháin led ghiniúin féinig
Is led thigh-se féin is ná tréig iad,
Ní dual do neach a thigh ná a threabh a thréigean. **(10 marc)**

(iii) Cén léargas a thugtar sa dán ar an bhfile a chum é, dar leat? Is leor **dhá** phointe eolais. Bíodh tagairtí cruinne agat do théacs an dáin i do fhreagra. **(10 marc)**

Ceist 4A - 4E:

Treoracha :

Iarrtar ar na hiarrthóirí plé a dhéanamh ar an ráiteas agus eolas / tuairimí a léiriú sa fhreagra agus usáid a bhaint as samplaí cruinne, téagartha ón téacs. Déantar an freagra a mheas mar aonad agus an t-eolas a mharcáil as 35 marc agus an Ghaeilge san iarracht a mheas as 5 mharc. Ní mór don scrúdaitheoir an mionbhriseadh marcanna seo a léiriú sa fhreagarleabhar.

Eolas (35) =
Gaeilge (5) =

Ceist 4F-Dánta Breise-Fill Arís

- (i) Príomhthéama an dáin = 2 mharc
Forbairt ar an bpríomhthéama = 17 marc

Tá plé ar an bhforbairt ar an bpríomhthéama maraon le tagairtí cruinne, téagartha do théacs an dáin ag teastáil sa fhreagra.

- (ii) A bhfuil i gceist leis na línte ón dán a mhíniú = 8 marc
(iii) Léargas ar an bhfile = 8 marc
Pointe eolais 1 = 4 mharc
Pointe eolais 2 = 4 mharc

Ní mór don scrúdaitheoir an mionbhriseadh marcanna a léiriú sa fhreagarleabhar.

Eolas (35) =
Gaeilge (5) =

Grádú Marcála sna Ceisteanna

N. B. Den bhfiorthábhacht é go mbeifeá ag machnamh i ngráid agus i gcéatadán le linn na marcála. (Féach an scéim ghrádaithe sa Cheapadóireacht ar lch. eile.)

An freagra a ghrádú agus a chéatadánú i d'aigne i dtosach, ansin cinneadh ar an marc.

GRÁD	200	160	100	68	60	56	44	40	35	30	25	22	18
A	170	136	85	58	51	48	38	34	30	26	22	19	16
B	140	112	70	48	42	40	31	28	25	21	18	16	13
C	110	88	55	38	33	31	25	22	20	17	14	13	10
D	80	64	40	28	24	23	18	16	14	12	10	9	8
GRÁD	17	16	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	
A	15	14	12	12	11	10	9	8	7	6	6	5	
B	12	12	10	10	9	8	7	7	6	5	5	4	
C	10	9	8	8	7	7	6	5	5	4	4	3	
D	7	7	6	6	5	5	4	4	4	3	3	2	

Socruithe Réasúnta agus Scéim Mharcála Mhodhnaithe

Cuirtear **Scéim Mharcála Mhodhnaithe (SMM)** i bhfeidhm ar an obair a chuireann iarrthóirí isteach ar deonaíodh ceann amháin nó níos mó de na socruithe seo a leanas dóibh:

- Úsáid téipthaifeadáin.
- Úsáid próiseálaí focal.
- Úsáid scríobhaí.
- Tarscaoileadh maidir le litriú agus gnéithe áirithe den ghramadach.

Sa Ghaeilge Ardleibhéal ciallaíonn sé sin nach ngearrtar pionós as earráidí sa litriú ná i ngnéithe ainmnithe den ghramadach (séimhiú, urú, comhaontú aidiachtaí, aiceann fágtha ar lár).

Litriú: I gcás earráidí litrithe, iarrtar ar scrúdaitheoirí gan líne a chur faoi fhocail atá litrithe mícheart ná faoi fhocail a bhfuil síneadh fada ar lár, fiú má chuireann sé isteach ar fhuaimniú an fhocail.

Cuirtear **An Scéim Mhodhnaithe Mharcála (SMM)** i bhfeidhm sa mheasúnú ar Ghaeilge sna ranna seo a leanas:

An Chluastuisceint: Gaeilge (0-3 mharc)

Páipéar 1: An Cheapadóireacht – An Cumas Gaeilge (80 marc)

Páipéar 2: Ceist 2: Prós Ainmnithe / Roghnach – An Ghaeilge (5 mharc)

Páipéar 2: Ceist 3: Filíocht Ainmnithe / Roghnach – An Ghaeilge (5 mharc)

Páipéar 2: Ceist 4: Litríocht Bhreise – An Ghaeilge (5 mharc)

